

Верховної Ради України щодо забезпечення національної безпеки та їх конструктивної взаємодії з іншими інститутами.

УЧАСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

*Шинкарук Олег Миколайович,
доктор технічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України,
лауреат Державної премії України у галузі науки і техніки,
ректор Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького*

Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, єдиний в Україні військовий закладу вищої освіти, де здійснюється професійна підготовка охоронців кордону.

Державна прикордонна служба України є правоохоронним органом спеціального призначення, на який покладаються завдання щодо забезпечення недоторканості державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні.

Державна прикордонна служба України реформується та займає відповідальне місце в системі безпеки держави.

Її діяльність планується, виходячи із сучасних викликів та загроз.

Відомство продовжує системно розвиватися (у рамках загальної реформи сектору безпеки і оборони України), виконуючи завдання не лише охорони, а й оборони державного кордону.

Сьогодні активно модернізується система охорони державного кордону.

Реформовано оперативно-розшукову компоненту та збільшено глибину прикриття державного кордону.

За адміністративно-територіальним принципом розгорнуто 80 відділів прикордонної служби та 258 відділень інспекторів прикордонної служби, а також прикордонну заставу «о. Зміїний». Це дало змогу зменшити протяжність

ділянок відповідальності підрозділів до 20-25 км, наростити щільність охорони та покращити взаємодію.

Виконано всі заходи, передбачені Планом лібералізації візового режиму для України. З червня 2017 р. громадяни України вже понад 2 млн разів перетнули кордон з країнами ЄС у безвізовому порядку.

Триває реформування підрозділів швидкого реагування. Створено загін «ДОЗОР», приступили до формування таких підрозділів у регіонах.

Особливу увагу звертаємо на те, що для виконання завдання у складі Об'єднаних сил створено окреме Донецько-Луганське РУ – у складі Краматорського, Лисичанського та Донецького прикордонних загонів.

Для захисту національних інтересів на морі та її В(М)ЕЗ у травні 2018 року у м.Одеса розгорнуто Регіональне управління морської охорони ДПСУ.

До його складу увійшли Одеський і Маріупольський загони морської охорони та Ізмаїльський навчальний центр морської охорони.

Для забезпечення національної безпеки органи та підрозділи Державної прикордонної служби України в режимі реального часу виконують стратегічні завдання із охорони та захисту державного кордону в особливих та екстремальних умовах професійної діяльності із урахуванням ризиків, що існують на державному кордоні, а саме: збройний конфлікт на Сході України; високий рівень терористичних загроз; активна розвідувальна та диверсійна діяльність спецслужб іноземних держав, особливо на українсько-російському кордоні; нарощування військової присутності та активність ВМФ РФ в акваторії Азовського й Чорного морів; некерована міграція; контрабанда зброї, вибухових та наркотичних речовин.

Зазначені загрози обумовили необхідність посилення заходів прикордонної безпеки як складової всієї системи забезпечення національної безпеки України, у тому числі і в площині удосконалення прикордонного законодавства, а саме:

1. Набрання (29 квітня 2018 р.) чинності Закону щодо змін в адміністративному законодавстві розширило повноваження ДПСУ:

- суттєво збільшено штрафи за порушення у прикордонній сфері, сума штрафів зросли удвічі (2018 р. – 78 млн грн., 2017 р. – 32 млн грн.);

- встановлено відповідальність за невиконання іноземцями рішення про заборону в'їзду;

- виключено уникнення відповідальності за порушення порядку в'їзду або виїзду на або з тимчасово окупованою територією Автономної Республіки Крим;

- надано право конфіскації засобів вчинення правопорушень та винесення постанов без складання протоколів;

- передбачено сплату штрафів на місці скоєння порушень (або через Інтернет);

- змінено підсудність, збільшено строк, а в окремих випадках – скорочено процедуру притягнення до відповідальності;

- законодавчо закріплено право на використання відеореєстраторів та стягнення штрафів через безготівкові платіжні термінали.

2. Прийняті у жовтні 2018 року зміни у Кримінальному кодексі передбачають кримінальну відповідальність за незаконне перетинання державного кордону. Це викладено у ст. 332-2 Закону «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо відповідальності за незаконне перетинання державного кордону України», що прийнятий Верховною Радою України 18 жовтня 2018 року.

3. Закон «Про прилеглу зону України» (від 06 грудня 2018 року) надає право органам Морської охорони (на підставі рішень уповноважених органів) зупиняти судна та здійснювати їх огляд, а у разі потреби – арешт, переслідування та застосування зброї щодо суден-порушників та членів їх команд. Законом внесено зміни до Закону України «Про ДПСУ», яким надано право застосовувати зброю кораблів та катерів Морської охорони із попереджувальною стрільбою так і в окремих випадках без попередження.

Важливим напрямком діяльності залишається робота з персоналом. За підтримки посольства США та Міжнародної організації з міграції в Україні

реалізується проєкт «Нове обличчя кордону», який себе повністю виправдовує. Триває черговий етап. У 2018 році в рамках проєкту відібрано 791 особу, з них 123 – з числа цивільної молоді.

Сприятиме вихованню майбутніх прикордонників й прийняття до сфери управління ДПСУ Державного ліцею-інтернату з посиленою військово-фізичною підготовкою імені Харитоненка у м. Суми.

Цей навчальний заклад увійде до загальної системи навчання і виховання персоналу у ланці ліцеїст – курсант – офіцер.

У цьому році в Україні з'явився перший вищий військовий навчальний заклад сектору безпеки та оборони, який став асоційованим членом агенції прикордонної та берегової охорони FRONTEX, і це – Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. За результатами моніторингу, який було проведено серед великої кількості закладів вищої освіти на території України та країн пострадянського простору, саме Національна академія показала найбільший показник (70%.) відповідності освітніх програм та планів європейському стандарту. Рівень розвитку навчально-матеріальної бази, науково-педагогічний потенціал, кількісні та якісні показники перемінного складу дозволили Національній академії здобути членство в цій європейській організації.

Національна академія стала 40-м закладом вищої освіти, який входить до мережі партнерських академій FRONTEX, що відкриває для нас нові можливості: додаткове фінансування, обмін досвідом, імплементацію європейських освітніх стандартів, доступ до навчальних ресурсів та онлайн-курсів за міжнародними стандартами.

Також, з метою реалізації європейських та світових стандартів в освітній процес ведеться тісна співпраця із спорідненими навчальними закладами іноземних країн. Національна академія отримує значну допомогу у підготовці персоналу від Міжнародної організації з міграції в Україні, Європейської агенції FRONTEX, Консультативної місії ЄС та інших.

Отже, на всіх етапах професіоналізації в прикордонній «Alma mater» від рядового до генерала ми враховуємо сучасний досвід підготовки воїна-професіонала, із належним рівнем правової компетентності, який гідно представляє Україну на державному кордоні.

Актуальними питанням сьогодення є пошук шляхів та механізмів подолання протиріч, що існують в законодавчій системі держави задля ефективного захисту національних інтересів України, подальша реалізація державної політики у сфері прикордонної безпеки, запровадження європейських стандартів інтегрованого управління кордонами, нарощення воєнної компоненти та готовність до взяття під повний контроль державного кордону на тимчасово окупованих територіях, боротьба з корупцією, підвищенні рівня довіри до прикордонників.

Таким чином, Державна прикордонна служба України відіграє надзвичайно важливу роль у забезпеченні національної безпеки України у взаємодії із складовими сектору безпеки і оборони.

ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ

*Щебетун Ірина Степанівна,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри
конституційного, міжнародного і кримінального права Донецького національного
університету імені Василя Стуса*

Вітчизняний досвід становлення багатопартійності продемонстрував, що формування сильних і впливових політичних партій можливе лише за умови існування ефективної системи правового регулювання порядку їх створення, статутної діяльності і, насамперед, їх участі у виборах. Проблема правового регулювання створення і функціонування політичних партій має комплексний характер і не зводиться до розробки та прийняття законодавчих актів, які визначають порядок їх створення та здійснення ними статутної діяльності. Потрібний аналіз дієвості й ефективності застосування правових норм на